

KÖPEKLERDEN GEÇEN KİST HASTALIĞI

Op. Dr. Yurdakul YURDAKUL

Halk arasında "Su kisti" veya "Köpek kisti" olarak tanınan "Hidatik kisti"ni köpeklerin ince barsaklarında yaşayan küçük bir tenyanın (Bir nevi kurt) larva safhası meydana getirir. Bu kist muntazam bir küre şeklinde olup içi berrak bir sıvı ile doludur ve gittikçe büyür. İnsanların bir çok yerinde, fakat; genellikle karaciğer ve akciğerlerinde görülüp, tedavisi, yüzde yüz cerrahi olan bir hastalık meydana getirir.

Yurdumuzda hem insan ve hayvan sağlığı, hem de yurt ekonomisi yönlerinden üzerinde önemle durulması gerekli bir sorundur. Hayvanlarda karaciğer ve akciğerlerinin atılmasını gerektirecek büyük bir et kaybına sebep olur.

İnsanlarda ise bu parazit nedeniyle hastalanıp yatan hastaları, hemen her gün, her büyük hastahane bulmak mümkündür. Ameliyatlarda hayatını kaybeden kişiler de çoktur.

Az gelişmiş ülkelerde çok yaygın durumda olan bu hastalığı, köpeklerin ince barsaklarında yaşayan küçük bir tenyanın larva safhası meydana getirir. Bu yüzden köpek suçlu görülmek istenir. Oysa bugün, ülkemizde, köy ve şehirlerde köpekten bazı yararlıklar sağlanmaktadır. Bu bakımdan, köpeği suçlamak değil, onun bu hastalığı ile yakından ilgilenmek gerekir.

Hastalığı meydana getiren Taenia Echinococcus yaşamını hayvan ve insan arasında sürdürüp, hayvanlarda ve insanlarda çok önemli hastalıklar oluşturur.

HASTALIĞIN GEÇMESİ:

Bu hastalığın amili, taenia Echinococcus denilen küçük yassı bir kurdun yumurtalarından çıkan larvalardır. Bu kurt, 2,5 ile 6 mm. boyunda ve genellikle köpeklerin bağırsağında hayvana hiç zarar vermeden yaşar (Şekil 1).

Parazit, en çok köpeklerle, çok seyrek olarak da kedilerde geçmektedir. Bu kurdun olgunlaşan son halkası içinde 400 - 800 yumurta olduğu halde kopar ve hayvanın pisliği ile dışarı atılır. Yumurtalar 30 mikron çapında olup, tabiat şartlarına çok dayanıklıdır.

Yumurtalar ayrıca, hayvanın ayaklarına tüylerine de yapışır. Yumurtalar, bu abdesti kokla-

yan, yalayan, hattâ yiyen köpeklerin ağızına, yüzüne ve tüyelerine yapışmış olur ve köpeği seven kimselere kolaylıkla geçer. Ayrıca bu yumurtalar, köpeklerin yattığı, gezdiği, dolaştığı yerlere de dökülür. Buralardan geçen sulara karışır ve bu suların içilmesi veya bu suların suladığı tarlalardaki sebzelerin yıkanmadan yenmesiyle de insan ve hayvana geçebilir.

Yumurtalar, insanlardan başka bu otları yiyen hayvanların da hazım organlarına geçer. Bu hayvanlara "Ara konakçısı - Ara hayvanı" denir. Yumurtalar bu hayvanların ve insanların değişik organlarına giderek kist meydana getirirler. Kistli

Larvasının insanda Kist hastalığı yapan Taenia'nın büyütülmüş şekli.

hayvanlar kesilince (ki bu hayvanların çoğu kasaplıktır) kistli diye atılan organları yiyen köpeklere ve kedilere bu parazitler geçerek, bağırsaklarında yeni kurtlar meydana getirir. Bunların olgunlaşan yumurtaları atılarak period tekrarlanır (Şekil 2).

HASTALIĞIN YAYILMASI

Kist hidatidğin yaygınlığı, kedi, köpek gibi evcil hayvanlarla yakın ilişki, başıboş köpeklerin çokluğu, kontrolsüz kasaplık hayvan kesimi ve toplumun içinde bulunduğu yetersiz sağlık, kültürel ve ekonomik koşullarla artan bir oran gösterir.

Yumurtaların ısı, ışık, nem, hava akımı gibi tabiat şartlarına karşı çok dayanıklı olması, yayılma oranını çok artırmaktadır. Bu yumurtaların su içinde 12 gün, + 1 derece ile - 1 derece gibi düşük ısıda 116 gün canlı kaldığı kanıtlanmıştır. Yumurtalar hızlı esen rüzgârlarla dağılabılır. Ayrıca, böcekler ve sineklerin hattâ, ayakkabı gibi mekanik araçların, yumurtalarının taşınmasında bir etken olduğu kabul edilmektedir. Diğer hayvanların da tüylerine ve kuyruklarına yapışan yumurtalar, bu yolla da çok uzak yerlere taşınabilirler.

Bu hastalık, köpekle ilişkili meslek sahiplerinde, diğer meslek sahiplerine oranla çok daha fazla sayıda görülmektedir.

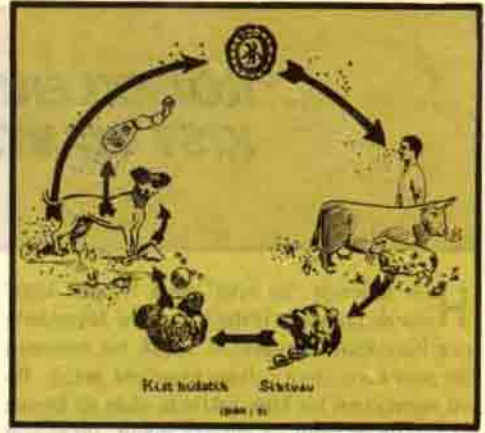
Memleketimizde ise köpek ve insan ilişkisi ve yakınlığı hepimizce bilinmektedir. Kaldı ki, bu köpeklerin pek çoğunda bu parazitin olduğu saptanmıştır. Bir araştırmaya göre, Konya Ereğlisi'nde, çeşitli köylerden 27 köpek dışkısu muayene edilmiş, 16'sında E. granulosus yumurtalarına rastlanmıştır.

Gelişmiş ülkelerden İsviçre'de ise, dışkısu incelenen 860 köpekten sadece 2'sinde E. granulosus yumurtasının görülmüş olması, hastalığın ne kadar seyrek olacağı hakkında bir fikir verir sanırız. Amerika'da ise muayene edilen 9.000 köpekten yalnız 4 tanesinde ergin parazit tesbit edilmiştir.

Birleşik Amerika'da her yıl 5 - 10 hidatik hastalıklı vak'a ile ilgili olarak yapılan araştırmalarda, bu kimselerin, hastalığı başka yerden, özellikle; Akdeniz ülkelerinden almış oldukları gerçeği ortaya çıkmıştır.

KORUNMA...

Ülkemizde, hidatidosis'e karşı gerekli profilaktik ve küratif tedbirler gereğince alınmadığı için, insan ve hayvanda hidatidosis yıldan yıla artış göstermektedir. Kist hidatik yüzünden her yıl

Köpeklerin barsağında yaşayan Teania'nın yumurtaları, hayvanın büyük abdesti ile dışarı atılır. Bu yumurtalar (Üst ortada) insan ve hayvanlara solunum ve sindirim yoluyla geçerek onlarda hastalık yapar. Kesilen ve hastalık nedeniyle atılan hayvan organlarını köpekler yiyince, onlarda, yeni Teania'lar olur ve siklus tekrarlanır.

birçok vatandaşımız çeşitli organlarından ameliyat olmakta ve bir kısmı hayatını kaybetmektedir.

İnsandaki hastalığın bugün için tıbbi tedavisi yoktur. Cerrahi tedavisi ise pahalı ve risklidir. Bu nedenle, kist enfeksiyonu; sosyal bir hastalık kabul edilmeli ve koruyucu olarak enfeksiyon zincirini kırmak için şu tedbirler alınmalıdır.

- Kesilen ve atılan kistli organların hayvanlara yedirilmemesi,
- Köpeklerin çok iyi ilaçlanarak bu parazitten temizlenmesi,
- Köpeklerin insanlarla temasının olmaması.

Kistli organların imhası büyük bir ziyansa da, bunu kesinlikle uygulamak ve bu kistli organları mezbaha civarında yakmak en uygundur. Fakat memleketimizde, özellikle köylerde daima kaçak etler kesilir, ve hasta organlar hayvanlara özellikle köpeklere yedirilir.

Köpeklerin bağırsağındaki kurtların ilaçla tedavisi ise maalesef evlerde beslenen köpeklere bile uygulanmamaktadır. Parazite karşı uyanık olunması ve köpeklerin ilaçlanması şarttır.

Köpek ve kedilerden uzak kalınması koşulu ise mutlaka sağlanmalı ve özellikle köylerde ve çocuklarda köpek - insan ilişkisi azaltılmalıdır. Ancak bu sayede herkes, ülkemizde çok yaygın olan "Köpek Kisti Enfeksiyonu" tehlikesinden kurtulabilir.